

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XIII. De eo, qui consanguineam uxoris suæ vel sponsæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

TITULUS XII.

De Cognatione legali.

SUMMARIUM.

1. Cognatio legalis quid, & unde oriatur.
2. An & ex adoptione?
3. Impedimentum hoc dirimit nuptias inter filiam adrogatam & patrem.
4. Non etiam inter liberos ex filia & patrem adrogantem.
5. Dirimit & inter filium adoptivum & filiam naturalem adrogantis.
6. Duo legitimi ab eodem adrogati an ligentur hac cognatione?

1 **C**ognatio legalis est attentiva quædã proveniens ex adoptione, quæ facit in locum filii transire adoptatum, quoad effectus juris. Habet autem ista cognatio locum in adrogatione, cui tantum est is effectus hodie, ut patet *Instit. de adopt.*

2 **Q.** An & in adoptione? **R.** Rectè dici non oriri nisi ex adrogatione, quod ejus fundamentum ponatur in patria potestate, quæ secundum jura posteriora non acquiritur nisi per adrogationem; quæ sola cum ponat fundamentum cognationis, ponet etiam sola causam impedimenti. Si tamen adoptio fiat à patre naturali, etiam hodie ponet hanc cognationem, & ex ea impedimentum, cum subjiciat potestati adoptantis adoptatum, *Instit. d. cit. ut posita causã*, etiam sit ponendus effectus.

3 **E**st autem hoc impedimentum non tantum impediens, verum & dirimens nuptias inter filiam adrogatam & patrem, etiam solutã adrogatione, propter reverentiam, quæ per potestatem semel contracta perdurat, *l. Adoptivus 14. & l. Quin etiam 55. D. de ritu nupt.* Inter liberos ex filia & patrem adrogantem nullum est impedimentum, cum cesset potestas impediendi causã; neque enim nati ex filia sequuntur familiam matris, sed patris. Aliud est in natis ex filio, quia sequuntur familiam patris.

4 **E**st & impedimentum inter filium adoptivum & filiam naturalem adrogantis, & vice

versã & quidem dirimens, ut patet *l. ubi dicitur confiteri non possit inter nuptias, durante potestate*: quæ soluta si filia five emancipetur filia naturalis, five adoptivus, quia non tam reverentia inter eos impeditur, quàm sola potestas, quæ causa sublata, dici debet sublata & impedimentum, *Gl. in d. c. 1. Sic & adrogatione emancipationem non impeditur inter adrogantis, et vice amitam, matrem, sororem, neptem ex filio, quod jam tenet extraneus, d. l. 55. in fine.* Honestius tenentur abstinere ab hujusmodi nuptiis, quæ quamdam reverentiam & admittuntur legali cognatione contractam.

Queritur de duobus legitimis ab eodem adrogatis, an ligentur hac cognatione, videri probabile, per *d. c. 2. in. b. tit. loquens.* Et factum, quod in his ponatur, scilicet potestas, ut debeat sublevari. Et ita tenet Angel. §. *inter eas Inst. de Contrariis* tamen receptum, ex eo, quod fiat mentio hujus impedimenti in d. c. sed tantum in casu, quo alter est naturalis legitimus: quia de causã nollunt hanc cognitionem, ut odiosam, sine textu extraneo esse. Sanchez 7, *Disp. 63. nu. 28.*

TITULUS XIII.

De eo, qui cognovit conjugum
an uxoris suæ vel sponsæ.

SUMMARIUM.

1. Adfinitas qualiter contrahatur.
2. Per copulam elicitam contrahitur impedimentum impediens & dirimens.
3. Dirimit præcæntia sponsalia de futuro.
4. An tenentur petere dispensationem, si contra acta adfinitas?
5. Non dicitur imitari sponsalia de presenti.
6. Poena contrahentis hoc impedimentum.
7. Impedimentum hoc ponitur sive vir sive mulier peccet, & vivo mortuoque conjugum.
8. Ad quem gradum extendatur.
9. An oriatur ex incestu cum propria conjugum?
10. Incestus cum duobus conjugum.

impedimentum perpetui matrimonio contrahenda.

11. Incestus occultus sit an notorius non ref. re.
12. Incestus enormis esse debet, ut in primo gradu.
13. An incestus cum cognata legali vel spirituali ponat hoc impedimentum?
14. An cum ad sine sponsi vel sponsae?

1. S Ubiungitur hic de impedimento, quod ponit adhiitas, quae per copulam contrahitur, non tantum licitam, de qua Tit. seq. verum & illicitam, de qua hic; etiam occultam, imo & per cam, quae illata renitenti. *cap. 6. hoc Tit.*

2. Oritur hinc impedimentum non tantum impediens, sed & dirimens, si praecedat ipsum matrimonium, *c. Tertio loco 13. sup. De praesumpt.* Quod procedet etiam copula habita cum impubere, *c. 7. b. t.* Ratio est in eo, quod fuerit unacaro.

3. Dirimit & praecedentia sponsalia de futuro, quod necdum habent esse perfectum, *c. 2. b. t.* & res jam sit facta quasi impossibilis, licet culpa alterius.

4. Ubi quaeritur, An teneatur eo casu petere dispensationem is, cuius factio posita ad finitatem? R. Non teneri quidem eum, qui non peccavit, admittere dispensationem etiam impetratam, cum sit liber a fide data, secundum dicta sup. Tit. 1. Videri autem aliquibus eum, qui causam dedit, teneri eam petere, si eodem modo haberi possit. Probabilius tamen esse contrarium, quod res sit quasi impossibilis, licet sine culpa, atque ita liberetur ab eius praestatione. Nam promissionis obligatio intelligitur, rebus sic stantibus, & in eodem statu manentibus, *c. Quemadmodum sup. De iur. iur.* Nisi tamen deflorata sit mulier, aut gravem famae patiatu racturam. Vid. Sanchez 1. Disp. 56. nu. 4.

5. Sponsalia de praesenti neququam dirimit, *c. Discretionem 6. c. Tua fraternitatis 10. b. t.* quod habuerint semel perfectum suum esse, quod dirimi nequit nisi certis modis, de quibus sup. De convers. conjug. nu. 17. & iterato agitur inf. De divorc. inter quos non est ad finitatem superveniens. Et hoc, licet non sint consummata per copulam, cum non copula, sed consensu nuptias ponat.

6. Punitur tamen hoc casu peccans, Primò,

quod perdat jus exigendi debitum, quod tamen conjugii petenti reddere teneretur, *d. c. 6. c. 10. ne innocens privetur iure suo absque culpa, d. c. 6. in fine c. c. fin. b. t.* Secundò, quod post mortem alterius impediatur novas nuptias iniire, *c. 1. 2. c. 4. b. t. c. Litteris 12. in fine sup. De praesumpt.* Quae poena etiam procedit in casu quo quis sponsae tantum consanguineam cognovit, *d. c. 2.* Et hoc, quatenus scita fuit cognatio, *d. c. 1. c. can. Si quis cum matre xxxv. q. 2. c. 3.* Nam ignorantia ut excusationem à culpa incestus ponit, ita & a poena. Est autem impediens tantum isto in casu prohibitio, ut contractum matrimonium, ea non obstante validum sit, *c. 4. b. t. pro conditione istius impedimenti, ut dicitur latius inf. Tit. 16.*

Habet hoc impedimentum locum si ve vir peccet, si ve mulier, *can. Quadam xxxxi. q. 7.* ex rationis paritate, si ve vivo conjugue, si ve mortuo cum ejus consanguinea habeatur copula, *d. c. 4.* Possit tamen hoc dubium videri, ex eo, quod in *d. c. 4.* agatur de copula habita cum privigna, quae res singularem habet fecunditatem, ut ejus nomine singulariter hoc possit videri statutum. Dicendum tamen, generaliter ei locus esse, cum text. in *d. c. 4.* maxime se fundent in incestu; qui etiam contingit post dissolutas nuptias, cum veneratio ad finitatis per nuptias semel contracta etiam post eas duret, donec alter vixerit, *Gl. in §. Socrum vers. quod c. ipsum Instit. De nupt. can. 1. vers. Porro xxxv. q. 10. c. 2. §. ad finitatem III. q. 7.* Ratio hujus impedimenti est, quod talis incestus habeat ex propria ratione impedire executionem debiti à conjugue; quod per eam conjuges sint facti ad finem, & quod in cestuo sus non sit veritus, faciendo conjugem sibi ad finem, impedire plenum conjugii usum. Unde est, quod puniatur in ipso matrimonio, contra quod deliquit, & fiat inhabilis ad illud contrahendum.

Oriebarur autem olim hoc impedimentum ex copula cum consanguinea alterius usque ad quartum gradum, ut patet ex *d. c. 6.* ubi fit mentio copulae cum consanguineo conjugis, non distinguendo gradum qui proinde accipiendus secundum *c. Non debet inf. Tit. seq.* ubi ex causa ad finitatis indistincte usque ad quartum gradum ponitur impedimentum. Verum

Ggg 2 hodie

hodie non excedit prohibitio ex illicita copula secundum gradum. per Trid. Sess. 24. de reform. matrim. c. 4. ut cognoscens consanguineam conjugis ultra secundum gradum non teneatur pœnis supradictis, nec sponsalia per huiusmodi copulam hoc ipso dissolvantur, matrimoniumque initum etiam cum eadem ab eo, qui peccavit, teneat, nec cum alia contrahi impediantur. Unde rectè sentiunt, qui volunt ex copula habita cum consanguinea conjugis ultra gradum secundum non oriri adfinitatem, nec committi incestum. V. Sanchez 7. Disp. 55. n. 3. & Disp. 67. n. 7. & 8.

9 Quæstio autem est, An impedimentum non nubendi resultet ex copula cum propria consanguinea? R. Hoc pluribus videri, ductis argumentis ab incestu cum consanguinea uxoris, quilevior est; ut idem debeat obtrahere in eo, qui gravior est. Adducunt in eam rem *can. Si quis viduam xxxii q. 7.* ubi cognoscenti consanguineam suam denegatur matrimonium: item *can. fin. xxxv. q. 8.* qui vult manere talem incestuosum sine spe conjugii: & *can. Si duo. xxxv. q. 6.* qui talibus segregatis permittit, si juvenes sint, alia matrimonia inire: *Gl. in can. De incestis xxxv. q. 3.* Navar. in *Summa c. 22. nu. 74. & Cons. 1. h. t.* Quæ opinio ut possit videri probabilis, contraria tamen est probabilior, scilicet in casu prædicto impedimentum non contrahi; cum non debeat illud poni sine textu, qui passim loquuntur de incestu cum adfinitate sive consanguinea conjugis. Nec facit, quod foedior sit copula cum propria consanguinea, quam conjugis; quia non tam est inductum illud impedimentum propter criminis gravitatem, quam propter injuriam, quæ fit matrimonio per copulam cum consanguinea uxoris. Ut argumentum à minori ad majus non procedat, cum quod minus est, alia in ratione fundatur. Everard. in *Loco à minori nu. 4.* Nihil facit *d. can. Si quis viduam*, quia tantum prohibet conjugium inter incestuosos, non etiam alios citra incestum, ut patet ex textu, & expressius ex *d. can. De incestis in fine*, qui habet, iis quidem illicitam conjunctionem interdici, libertatem tamen habere melioris conjugii inveniendi. Nihil etiam facit *d. can. fin.* nam ideo ibi pœnitentia pro tempore vitæ iungitur, si-

mulque prohibetur matrimonium, in mentione contempta nihilominus in rebus incestuosâ persistit, ut propter gravitatem istam pœnam. Quo modo videtur in eodem textu. *Qui propinquas xxxii q. 7.* Non obstat *d. can. Si duo*; quia non potest ideo matrimonium, quod sit iustum, solum causam adsignat, cur non prohibeatur à matrimonio, si velint. Ita Covarr. *c. 6. in princ. nu. 4.* allegans D. Th. *in 2. dist. 34. qu. 1. ad 1.* Sanchez 7. Disp. 55. n. 3. & 16.

Quid de eo judicandum, qui cognoscit consanguineas fornicarie? R. Inducendum non tantum dirimes cum aliis earum in eundem, quia utriusque est idem, *z. b. t.* sed etiam impediens cum alio contrahi & hoc, si scienter habita fuerit copula enormis & nefaria; veluti si cum matre quis fornicetur, aut aliqua patrem & filium mittat, *can. Si quis xxxiv. q. 1.* Est etiam copula digna hac pœna, propter sui enormitatem. Idem statuitur in eo, qui cognoscit sorores, *can. Si quis cum duobus xxxv. q. 1.* quæ duos fratres admisit, ex eadem turpitudinis, *can. Si homo xxxv. q. 1.* qui denegatur talibus conjugii contractum ad mortem. Non obstat *t. xx. in can. xxxiv. q. 1.* qui post pœnitentiam contractum matrimonii contractum; quia ibi agitur de raute, ut facile colligere est ex ipso textu, enim ignorantia esse minorem culpam, ita etiam iniqui pœnam. Uti & violentiam non obtrahere pœnam in ea, quæ violentiam passa, *c. 6. b. 1.*

Occultus sit incestus, an notorius fert, quia cum occulte plerumque committitur, raris esset locus huic impedimento de satis erit, sit commissus scienter, & locus sit. Quod facit, quod text. in *d. c. 4.* non distinguit, sed tantum supponit esse commissum. Nihil obstat *c. 3. d. c. 1.* ubi dicitur matrimonium impedi non nisi publicus & notorius fuerit incestus, quia tantum agitur de cuius adfinitate non est credendum, nisi notorium committitur. Sanchez *d. Disp. 55. n. 7.* Gutierrez. *Can. pœnitentia 1. c. 13. n. 8.*

Videretur autem in proposito impedimentum

tum istud obtinere, quando est enormis incestus, ut in primo gradu, non etiam in ulceriori, cum textus tantum loquantur de gradu primo propter sui soliditatem. Ut licet cognoscens duas consanguineas in gradu ulteriori neutram earum ducat, non tamen adficiatur impedimento non ducendi aliam, cum nullus textus detur, sine quo pœna non statuitur.

13. Quæri posset, An oriatur hoc impedimentum ex incestu cum cognata legali aut spirituali? Non videri, cum necis propriè sit incestus, nec textus reperitur inducens impedimentum. Imò in *can. Si quis cum matre* xxxiiii. g. 2. non permittitur tali uxorem legitimam quam habet, dimittere. Quod videtur accipiendum quoad debitum perendum; ut multò minus impediatur novas inire nuptias, cum non debeat induci impedimenta sine textu. Navarr. *De cognat. spirit. Conf. 8. nu. 8.*

14. Postremò quæritur, An oriatur hoc impedimentum cum affine sponsi vel sponsæ? R. Publicam quidem honestatem violati, ideoque induci aliquid impedimenti, ut patet ex c. 2. h. t. ubi post penitentiam opus est dispensatione, ut cum alia contrahat. Videtur tamen hoc ibi dici, quia sgitur de matre sponsæ cognita, qualis copula est foedior: ut, si fuerit cum te mortuè habitæ, impedimentum sit minus, & quidem temporale, scilicet ad tempus, quo complex delicti vivit, c. *Duo pueri 12. in fine sup. De despons. impub.* ex ratione, quod sponsalia ponant matrimonium inchoatum, atque ita impedimentum alto vivo tantum. Impedimentum hoc hodie non excedit primum gradum, ex decreto Conc. Trid. *Sess. 24. cap. 3. De reform. matrim. Covarr. hic p. 2. c. 6. in princ. num. 4. Sanchez d. Disp. 15. num. 5.*

TITULUS XIV.

De Consanguinitate & adfinitate.

SUMMARIUM.

1. Consanguinitas quid.
2. Linea consanguinitatis alia ascendendum, alia descendendum, alia collateralium.
3. Gradus in qualibet linea qualiter computandi.

4. Regula in hac computatione observanda.
5. Matrimonium in linea recta est irritum iure natura.
6. Idque in infinitum.
7. In linea transversa prohibita nuptia ad quartum gradum.
8. Adfinitas quid, & inter quos contrahatur.
9. Adfinitas olim triplex, & quæ hinc prohibita.
10. Impedimentum publica honestatis.
11. An hoc impedimentum oriatur ex matrimonio nullo.
12. An ex matrimonio irritò defectu consensu interni?
13. Impedimentum hoc est perpetuum.
14. Nuptias incestas qui contrahant.
15. Quæ pœna afficiantur iure civili.
16. Nuptia an debeant esse consummata.
17. Iure Canonico sint excommunicati ipso iure.
18. Ignorantia iusta excusat.
19. An excusat ignorantia tam juris quam facti?
20. Scientia alterius alteri ignoranti non nocet, ut & contra ignorantia alterius non prodest scienti.
21. An incurrat hanc censuram contrahens cum ea, quam putat esse consanguineam?
22. Eam non incurrit sponsalia de futuro contrahens.
23. Licet copula consummentur.
24. An neque qui bona fide contraxit, postea cognito impedimento, perseverat uti conjugios?
25. Non incurritur, matrimonio per metum contracto, vel sub conditione.
26. An incurrat scemina contrahens cum Religiosa?
27. An Sacerdos aut testes presentes?
28. Non etiam incurrit contrahens cum filia spirituali.
29. Pœna civiles an habeant locum in gradibus iure Canonico prohibitis.
30. Dispensat S. P. super impedimentis iuris humani.
31. Non etiam iuris divini aut natura.
32. Matrimonia irrita iure natura inter ascendentes & descendentes.
33. An & inter fratres & sorores?
34. An conjunctio patris cum nepote, amica cum nepote?
35. Adfinitas in linea transversa non ponit impedimentum iure natura irritans.
36. An in linea recta?